

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเมือง

เรื่อง ประสิทธิภาพในการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับ
พนักงานอัยการ

ผู้วิจัย พันตำรวจเอก ดร. ณรงค์ เศรษฐนันท์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 54

ตำแหน่ง ผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรมสอบสวนคดีพิเศษถูกจัดตั้งขึ้นมาตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีลักษณะพิเศษ คือ มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน มีเครือข่ายโยงใยเป็นองค์กรอาชญากรรมหรืออาชญากรรมข้ามชาติ

พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้มีองค์กรอื่นมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวน เช่น ให้ผู้ที่มีความรู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาคดีพิเศษ และให้พนักงานอัยการและอัยการทหาร ร่วมสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ (มาตรา 32) ซึ่งตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยกำหนดให้อำนาจการสอบสวนและอำนาจการฟ้องคดีแยกจากกันโดยเด็ดขาด

วัตถุประสงค์ของการให้มีพนักงานอัยการและอัยการทหารร่วมสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ตามมาตรา 32 ก็เพื่อให้พนักงานอัยการช่วยวางแผนทางการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการสั่งคดีและการสืบพยานในชั้นศาล เนื่องจากพนักงานอัยการจะมีโอกาสได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่แท้จริงในคดีตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่ต้องรอนจนกระทั่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งสำนวนการสอบสวนมาให้พิจารณาสั่งคดี ทำให้สามารถใช้ดุลพินิจสั่งคดีได้โดยรอบคอบและรวดเร็ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา

แต่ในทางปฏิบัติจริง มีหลายคดีที่พนักงานอัยการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษแล้วมีความเห็นสั่งฟ้อง แต่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนกลับสั่งไม่ฟ้อง เนื่องจากอัยการที่ร่วมสอบสวนกับอัยการเจ้าของสำนวนที่สั่งคดีไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน ทำให้เกิดความล่าช้าในการพิจารณาสั่งคดี ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการและปัญหาในการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการ ตาม พ.ร.บ.การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการ เพื่อให้การสอบสวนร่วมกันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากศูนย์บริหารคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ที่ได้รวบรวมสถิติคดีอาญาของกรมสอบสวนคดีพิเศษไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน (เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) เช่น บทบัญญัติกฎหมาย และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง บทความ ตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์และวารสารทางกฎหมาย เป็นต้น และสอบถามข้อมูลการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อนำมาวิเคราะห์ รวบรวม พิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการสอบสวนร่วมกันทั้งในข้อกฎหมายและการปฏิบัติ

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ดังนี้

1. จำนวนพนักงานอัยการมีน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนคดีพิเศษที่ต้องเข้าร่วมสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วม ทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถทำหน้าที่ได้เต็มประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของมาตรา 32
2. ปัญหาในการทำงานร่วมกัน ในบางครั้งที่เกิดความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับแนวทางการสอบสวนหรือการรวบรวมพยานหลักฐานระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษและพนักงานอัยการ ทำให้การทำงานร่วมกันไม่ราบรื่น
3. ความไม่ชัดเจนของข้อกฎหมายกรณีที่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นทางคดีต่างกันไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนว่าต้องดำเนินการอย่างไร กรณีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน แล้วมีความเห็นทางคดีไม่ตรงกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

4. พนักงานอัยการที่ร่วมสอบสวนกับพนักงานอัยการที่สังกัดเป็นคนละคนกัน ทำให้เกิดปัญหาในการพิจารณาสั่งคดีในชั้นพนักงานอัยการ ไม่มีข้อกำหนดให้พนักงานอัยการที่สอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะต้องเป็นผู้พิจารณาสั่งคดีด้วย ทำให้เกิดปัญหา อัยการผู้สั่งคดีมีความเห็นไม่สอดคล้องกับความเห็นของพนักงานสอบสวน(ที่มีอัยการร่วมด้วย) ทำให้การพิจารณาสั่งคดีต้องเสียเวลา แทนที่จะพิจารณาได้ด้วยความรวดเร็ว ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้พนักงานอัยการที่เข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานอัยการที่สังกัดเป็นบุคคลเดียวกัน หรืออาจกำหนดให้พนักงานอัยการสั่งคดีในรูปคณะทำงาน โดยให้พนักงานอัยการที่ร่วมสอบสวนเป็นหนึ่งในคณะทำงาน เพื่อเสนอความเห็นให้คณะทำงานที่ไม่ได้ร่วมสอบสวนได้ทราบ ทำให้เข้าใจรูปคดีได้ถูกต้อง และสามารถพิจารณามีความเห็นได้อย่างรวดเร็ว

2. อาจแก้ไขมาตรา 32 หรือ ข้อบังคับ กคพ.ฯ ให้มีความชัดเจน โดยให้พนักงานอัยการที่สอบสวนร่วมมีอำนาจในการให้คำแนะนำ หรือมีคำสั่งเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องปฏิบัติตาม โดยอาจระบุคำแนะนำของพนักงานอัยการไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการต่อไป

3. ควรแก้ไข มาตรา 32 ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมเฉพาะในคดีพิเศษที่มีความสำคัญหรือมีความยุ่งยากซับซ้อนจริง ๆ เท่านั้น เพื่อลดจำนวนคดีพิเศษที่พนักงานอัยการต้องสอบสวนร่วม ส่วนในคดีที่ไม่สำคัญให้แต่งตั้งพนักงานอัยการเป็นที่ปรึกษาพิเศษตาม มาตรา 30 แห่ง พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ ฯ

4. ควรเพิ่มจำนวนพนักงานอัยการที่รับผิดชอบคดีพิเศษ โดยคัดเลือกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เข้าร่วมสอบสวน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

5. ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของการทำงานร่วมกัน โดยมีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน ระหว่างพนักงานสอบสวนคดีพิเศษกับพนักงานอัยการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอบสวน เสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

6. พนักงานอัยการอาจเพิ่มบทบาทเชิงรุกในการสอบสวนคดีพิเศษโดยอัยการสูงสุดในฐานะกรรมการคดีพิเศษอาจเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการคดีพิเศษมีมติให้อัยการเข้าร่วมในการสอบสวนในคดีสำคัญอื่น ๆ ได้